

Sporda İletişim Literatürünün Bibliyometrik Analizi: Eğilimler, Ağlar ve Odak Alanlar

Bibliometric Analysis of Communication in Sport Literature: Trends, Networks and Focus Areas

Aysel DOĞRUER¹ , Emre Bülent ÖĞRAŞ²

¹Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin, Türkiye.

²Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin, Türkiye.

Öz

Bu çalışma, sporda iletişim alanındaki akademik literatürü bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamıştır. Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilen 523 çalışmanın analizi, alanın temel dinamiklerini ve araştırma yönelimlerini ortaya koymuştur. Çalışma, özellikle sporda iletişim kavramına dair akademik literatürdeki boşlukları ve iş birliklerini belirlemeyi hedeflemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, en yüksek atıf ve bağlantı gücüne sahip yazarlar arasında Collins ve Kontos öne çıkmakta, en etkili yayının ise Wijndaele ve arkadaşlarının çalışması olduğu görülmüştür. Journal of Sports Sciences ve Psychology of Sport and Exercise gibi dergiler, sporda iletişim literatüründe merkezi konumda yer alırken, ABD, İngiltere ve Avustralya gibi ülkeler bu alandaki en etkili araştırma merkezlerini oluşturmuştur. Ayrıca anahtar kelimeler analizi, sporda iletişim alanındaki literatürün multidisipliner yapısını ortaya koymuş ve anahtar temaların rehabilitasyon, performans, sağlık ve eğitim gibi önemli alanlara odaklandığını göstermiştir. Çalışma bu bulgular ışığında, sporda iletişim alanında gelecekte yapılacak araştırmalar için stratejik bir rehber sunmakta ve alanın gelişim süreçlerine katkı sağlamaktadır. Yapılan bibliyometrik analiz, alanın bilimsel katkılarının değerlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Spor, İletişim, Bibliyometri, Performans, Rehabilitasyon

Abstract

This study aims to examine the academic literature in the field of communication in sport through bibliometric analysis. The analysis of 523 studies obtained from the Web of Science (WoS) database revealed the main dynamics and research directions of the field. In particular, the study aimed to identify gaps and collaborations in the academic literature on the concept of communication in sport. According to the results of the study, Collins and Kontos stand out among the authors with the highest citation and linking power, while the most influential publication was the study by Wijndaele et al. While journals such as Journal of Sports Sciences and Psychology of Sport and Exercise have a central position in the communication in sport literature, countries such as the USA, the UK, and Australia have formed the most influential research centers in this field. In addition, the keyword analysis revealed the multidisciplinary nature of the literature on communication in sport and showed that key themes focused on important areas such as rehabilitation, performance, health, and education. In the light of these findings, the study provides a strategic guide for future research in the field of communication in sport and contributes to the development processes of the field. The bibliometric analysis plays an important role in evaluating the scientific contributions of the field.

Keywords: Sport, Communication, Bibliometrics, Performance, Rehabilitation

Spor ve Bilim Dergisi 3(2):164-181

e-ISSN: 2980-2067

Sorumlu yazar: Aysel DOĞRUER, 0009-0003-4321-4164,

ayseldogruerr@gmail.com

Künye: 1.Doğruer, A.& 2.Öğraş, B. E. (2025). Sporda iletişim: akademik dinamikler ve Bilimsel Eğilimlerin Bibliyometrik Analizi. Spor ve Bilim Dergisi, 3(2), 164-181.

Tarihler:

Geliş: 06.03.2025

Kabul: 18.08.2025

Yayın: 17.10.2025

GİRİŞ

İnsanlar, dünyaya geldikleri andan itibaren çevrelerini anlamaya ve kendilerini ifade etmeye yönelik bir arayış içerisinde. Bu arayışın temelinde ise iletişim yer alır, çünkü iletişim; bireylerin hem kendilerini hem de çevrelerindeki dünyayı anlamlandırmalarını ve bilgi alışverişinde bulunmalarını sağlayan en önemli araçtır (Dökmen, 2021). Sözcük, jest ve duygular aracılığı ile kurulan iletişim, yalnızca bir bilgi alışverişi değil aynı zamanda bireylerin sosyal yaşamlarını da biçimlendiren temel etken ve süreçtir (Yiğit-Açıkgöz & Çizmeli, 2023). İletişim süreci dört temel (kaynak, mesaj, kanal ve hedef) unsurdan oluşur. İletişim sürecinin gerçekleşebilmesi için mesajın, belirli bir amaç doğrultusunda bir kaynaktan (gönderici) bir alıcıya (hedef) iletilmesi gerekir. Her bir unsurun etkili kullanımı, iletişimin netliğini ve amacına ulaşmasını doğrudan etkiler. Bununla birlikte, bir iletişimin analizini yapabilmemiz için; kim (gönderici) neyi (mesaj), ne amaçla (niyet), hangi etki (tepki) ve ortamda (kanal) söylüyor? gibi bileşenlerin değerlendirilmesi gerekir (Schüler ve ark., 2023). Bu bileşenlerle birlikte, mesajın başarılı bir şekilde aktarılmasını sağlayan unsurların da (kodlama, kod açma, yorumlama, geribildirim ve gürültü) uyum içinde gerçekleşmesi beklenir (Özveren, 2021). Eğer iletişim sürecinde uyum sağlanamazsa; gönderici mesajı doğru kodlayamaz, alıcı mesajı anlayamaz, kanal uygun seçilmez ya da iletim sırasında gürültü olursa, mesaj hedefe ulaşamaz veya anlamı bozulabilir. Ayrıca geribildirim sağlanmadığı durumda da iletişimin etkinliği azalır ve süreç başarısızlıkla sonuçlanabilir.

Etkili iletişim, yalnızca bireyler arası etkileşimde değil aynı zamanda spor alanında da kritik bir öneme sahiptir. Daha önceleri sınırlı olsa da iletişimin spor psikolojisindeki rolü araştırmaya değer görülmüş ve farklı bağlamlarla da ilişkilendirilerek (performans, saldırganlık, nörofizyoloji, seyirci, kültür, kendi kendine konuşma, iletişim becerileri vs.) incelendiği görülmüştür (Babbitt, 2023; Nenke ve ark., 2022; Silverman, 2021; Weinberg & Gould, 2019). Spor psikolojisi bağlamında iletişim; sporcular, antrenörler, takım üyeleri ve diğer paydaşlar arasında bilgi, duygu, düşünce ve stratejilerin etkili bir şekilde aktarılma sürecidir (Burke, 2023). Bu süreçte iletişimin; performansı artırma, takım içindeki uyumu sağlama, motivasyonu yükseltme, stresle başa çıkma ve güven duygusu oluşturma gibi psikolojik etkilerini anlamak önemlidir (Silverman, 2021).

Spor ortamında antrenör-sporcu arasındaki iletişim; performansın artırılmasında, takım ruhunun güçlendirilmesinde ve stresle başa çıkmada kritik bir rol oynar (Weinberg & Gould, 2019). Antrenör hem antrenman süreçlerinin hem de yarışma stratejilerinin yönetilmesinden sorumlu olduğu gibi sporcularının performans seviyelerini arttırmak ve başarıya ulaşmalarını

sağlamak için rehberlik etmekle de sorumludur (Purnomo ve ark., 2021). Antrenör, sahip olduğu yetenek, deneyim ve iletişim becerileri ile sporcularını antrenman ve yarışmalarda potansiyellerini en iyi şekilde sergilemeye teşvik etmeli ve hedefe ulaşmalarında destek olmalıdır. Anlatılan etkileşimlerin sonucu olarak bir sporcunun performansı, antrenör ile sporcu arasındaki iletişimin kalitesine bağlıdır (Akbar ve ark., 2023; Yukelson, 2021).

Antrenmanlarda olduğu gibi, yarışma sırasında da sporcu ve antrenörün dış etkenler (hakem, seyirci vb.) karşısında kurduğu iletişim, sporcunun hem performansı hem de psikolojik durumu açısından kritik bir öneme sahiptir (Lau & Plessner, 2023). Antrenör genelde ve kritik anlarda, bilgiyi iletmeden önce şu soruları koordine ederek davranışa dönüştürmeyi hedeflemelidir: “Sporcuya ne anlatmak istiyorum?”, “Bu bilgiyi sporcunun davranışına dönüştürmesi için en uygun iletişim kanalı hangisidir?” ve “Sporcunun mesajı doğru anladığını nasıl anlayabilirim?” (Schüler ve ark., 2023). Aynı zamanda antrenör iletişim esnasında, mesajların doğru iletilmesi için yaş, cinsiyet, din, ırk ve dil gibi faktörleri dikkate alarak ortak bir dil ve iletişim tarzı benimsemelidir (Babbitt, 2023). Olası bir iletişim çatışmasında ise çatışmayı yönetmek ve ahlaki iletişimi sağlamak, sporcu ve antrenörün aktif ve hedefe yönelik katılımıyla mümkün olur (Coronel-Chugden ve ark., 2025). Bu etkileşimin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için karşılıklı etkileşimde kalarak antrenör; konu dışına çıkmadan neyin doğru neyin yanlış olduğunu açıkça belirtmeli, ben dili kullanmalı, sporcuyu dikkatle dinlemeli ve ortaya çıkan duygulara geri bildirim vermelidir (Adjaip-Veličkovski & Dzidal, 2023).

Spor ortamında iletişimde oluşan faktörler göz önünde bulundurulduğunda, iletişimin spor psikolojisindeki rolü tartışmasız bir şekilde büyük bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Bu önemi ortaya koymak adına alandaki araştırmaların, eğilim ve araştırma boşlukları tespit etmeye değer görülmelidir. Sporda iletişim literatüründe genellikle medya, dijital ortamlar, spor yönetimi ve bu tür daha geniş iletişim kanalları üzerine yoğunlaşmış ve genel alanda araştırma yoğunlukları vardır (Annamalai ve ark., 2021; Cooky ve ark., 2021; Nuriddinov, 2023). Bu çalışma, sporda iletişimin dijital olmayan psikolojik yönüne odaklanmaktadır. Alandaki mevcut araştırmaları inceleyerek eksiklikleri ve eğilimleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca, iletişim alanında yapılacak yeni çalışmalara farkındalık kazandırması hedeflenmektedir. Gelecekteki araştırmalara rehberlik etmesi açısından da önemli görülmektedir. Araştırmada boşluklarının tespiti için bibliyometrik analiz yapılmış ve bu analiz VOSviewer yazılımı ile gerçekleştirilmiştir. VOSviewer, bibliyometrik verileri analiz etmeye ve bu veriler üzerinden bilimsel haritalar oluşturmaya imkân tanıyan bir yazılım aracıdır (Liu ve ark., 2023). Bibliyometrik analiz ise, bilimsel yayınları niceliksel bir biçimde inceleyen değerlendirme

yöntemidir. Yayınların sayısı, atıflar, anahtar kelimeler, yazar ve dergiler gibi veriler analiz edilmektedir. Ayrıca, araştırma alanındaki eğilimleri, etkileri ve ilişkileri ortaya koyarak alandaki araştırma eksikliklerini, mevcut eğilimleri ve gelecekteki çalışma fırsatlarını tespit etmede yardımcı olmaktadır (Arruda ve ark., 2022; Dereli, 2024).

Çalışmanın amacı, spor bilimleri alanında iletişimle ilgili; alandaki yayınların ve araştırmaların yapısını, eğilimlerini ve etkilerini sistematik bir şekilde incelemektir. Bu inceleme ile alandaki araştırma boşluklarını, gelişim süreçlerini ve gelecekteki araştırma fırsatlarını ortaya koymak hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, mevcut literatürü değerlendirmek ve sporda iletişim kavramının akademik bir perspektiften ele alınışını analiz etmek amacıyla bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, araştırma alanlarındaki eğilimleri, akademik iş birliklerini ve bilimsel katkıları nicel veriler üzerinden inceleyen bir yöntem olarak yaygın bir şekilde uygulanmaktadır (Zupic & Čater, 2015). Bu yöntem, akademik çalışmaların genel eğilimlerini anlamayı kolaylaştırırken, alanın dinamiklerini ve gelecekteki araştırma yönelimlerini belirlemek için stratejik bir rehber sunar (Donthu ve ark., 2021). Bu çalışmada, literatürün mevcut durumunu görselleştirmek ve analiz etmek için çeşitli metrikler ve VOSviewer yazılımı kullanılmıştır.

Araştırmanın verileri, uluslararası çapta kabul gören Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilmiştir. Veri toplama sürecinde, "communication" anahtar kelimesi kullanılarak bir tarama gerçekleştirilmiş ve sporda iletişim ile ilgili bilimsel yayınlar seçilmiştir. Bu süreçte, yalnızca ilgili ve özgün çalışmalar analiz kapsamında tutulmuştur. Verilerin toplanması ve sadeleştirilmesi sırasında PRISMA protokolü (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) esas alınmıştır. Bu yöntem, çalışma seçiminde sistematik bir yaklaşım benimsenmesini sağlamış ve güvenilirlik açısından güçlü bir çerçeve sunmuştur.

Web of Science (WoS) veri tabanında gerçekleştirilen tarama tüm alanlar seçilerek başlatılmış ve toplamda 1.713.114 dokümana ulaşılmıştır. Araştırmanın kapsamını daraltmak amacıyla Open Access (Açık Erişim) seçeneği tercih edilmiş ve bu filtre sonucunda 513,456 çalışmaya ulaşılmıştır. Daha sonra, çalışmanın zaman aralığını belirlemek adına 2015-2024 yılları arasındaki yayınlar seçilmiş ve 397,229 dokümana ulaşılmıştır. İncelenen dokümanların türü araştırma makalesi ile sınırlandırılmış ve bu adım sonucunda 320,741 çalışma belirlenmiştir. Araştırmanın odak alanı spor bilimleri olduğu için bu kategoriye ait yayınlar seçilmiş ve SSCI, SCIE ve ESCI indekslerinde taranan 541 doküman analiz için belirlenmiştir. Son adım dil

seçeneği olarak İngilizce tercih edilmiş ve bu kriter doğrultusunda toplamda 523 çalışma bibliyometrik inceleme kapsamına alınmıştır.

Bu detaylı filtreleme süreci sporda iletişim alanındaki literatürün sistematik bir şekilde analiz edilmesine olanak sağlamış ve analizlere güvenilir bir temel oluşturmuştur. Belirlenen kriterler doğrultusunda seçilen çalışmalar, alan yazını daha iyi anlamak, mevcut araştırma eğilimlerini ve boşlukları tespit etmek ve gelecekteki çalışmalar için stratejik bir yol haritası oluşturmak amacıyla bibliyometrik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir.

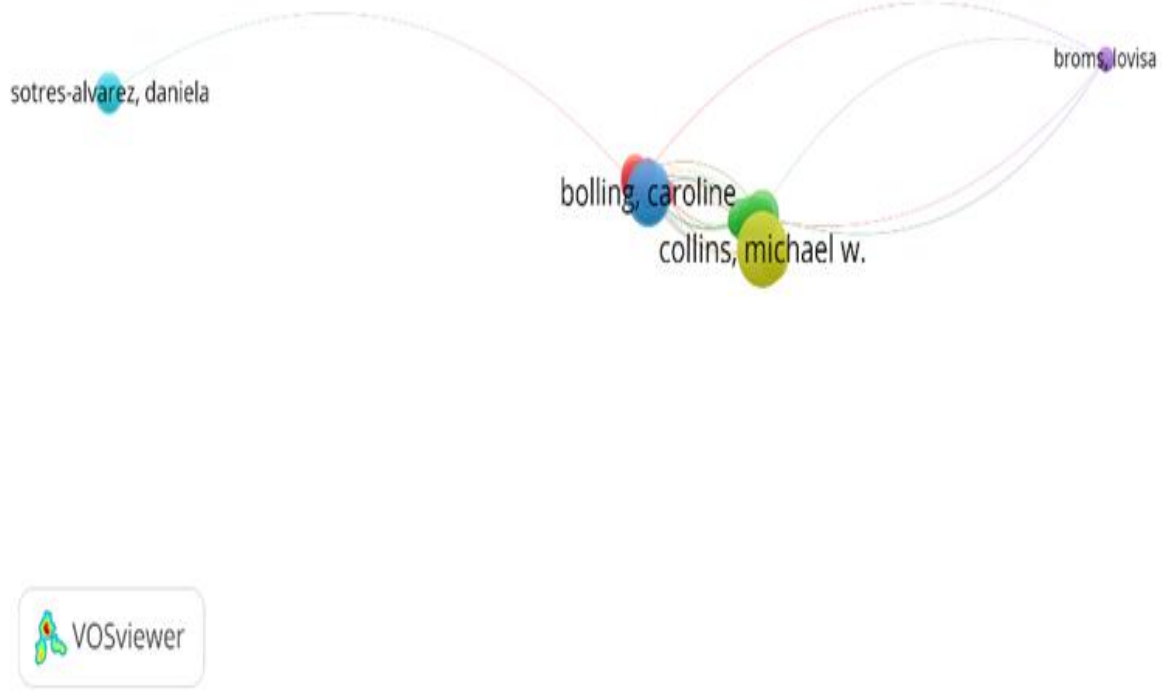
Analiz sürecinde, elde edilen verilerin görselleştirilmesi ve yorumlanması için VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. Çalışmada, yazarlar arasındaki iş birliği ağları ve konu başlıklarına göre yapılan kümelenmeler incelenmiştir. Bu sayede, sporda ebeveynlik konusundaki akademik çalışmaların genel yapısı ve bu alandaki bilimsel eğilimler daha ayrıntılı bir şekilde analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, sporda iletişim konusundaki literatürün temel araştırma temalarını, bu temalar etrafında gelişen akademik iş birliklerini ve bu iş birliklerinin etkisini anlamaya olanak sağlamıştır. Özellikle, yazarların hangi temalar etrafında yoğunlaştıkları ve literatüre sağladıkları katkılar, ağ haritaları aracılığıyla ortaya konmuştur. Bununla birlikte, bu analizler literatürde öne çıkan anahtar araştırma konularını belirlemiş ve gelecekteki çalışmalara yön verecek stratejik bilgiler sunmuştur. Bu kapsamda, bibliyometrik analiz sonuçları sporda iletişim kavramına ilişkin mevcut literatürün genel eğilimlerini anlamak ve bu alandaki bilgi birikimini daha geniş bir perspektiften değerlendirmek için önemli bir kaynak oluşturmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde çalışmada ele alınan “Sporda İletişim” kavramına dayalı çalışmalarla ilgili bulgular temel bilgiler ile sırasıyla verilmiştir.

1. Yazarlar Arasındaki Bibliyografik Bağlantılar

Yazarların bibliyografik eşleşme analizi, sporda iletişim kavramına ilişkin 2404 yazar arasından en az 3 yayın ve en az 10 atıf kriterlerini sağlayan 45 yazarı kapsamaktadır. Analiz sonuçlarına göre en yüksek toplam bağlantı gücüne sahip yazarlar Collins, M. W. ve Kontos, A. P. olup her biri dokuz yayın ile toplamda 1565 bağlantı gücüne ve 433 atıfa ulaşmıştır. Bu yazarları, beş yayın ve 989 bağlantı gücüyle Elbin, R.J., dört yayın ve 842 bağlantı gücüyle Sufrinko, A. M. sekiz yayın ile 708 bağlantı gücüne sahip Verhagen, E. takip etmektedir. Bu bulgular, belirli yazarların yüksek atıf ve bağlantı gücü ile literatüre merkezi katkılar sağladığını ve akademik iş birliklerinin sporda iletişim alanında güçlü bir etkisi olduğunu göstermektedir. Yazarların bibliyografik eşleşme analizine ilişkin görsel ağ haritası Şekil 1’de sunulmuştur.

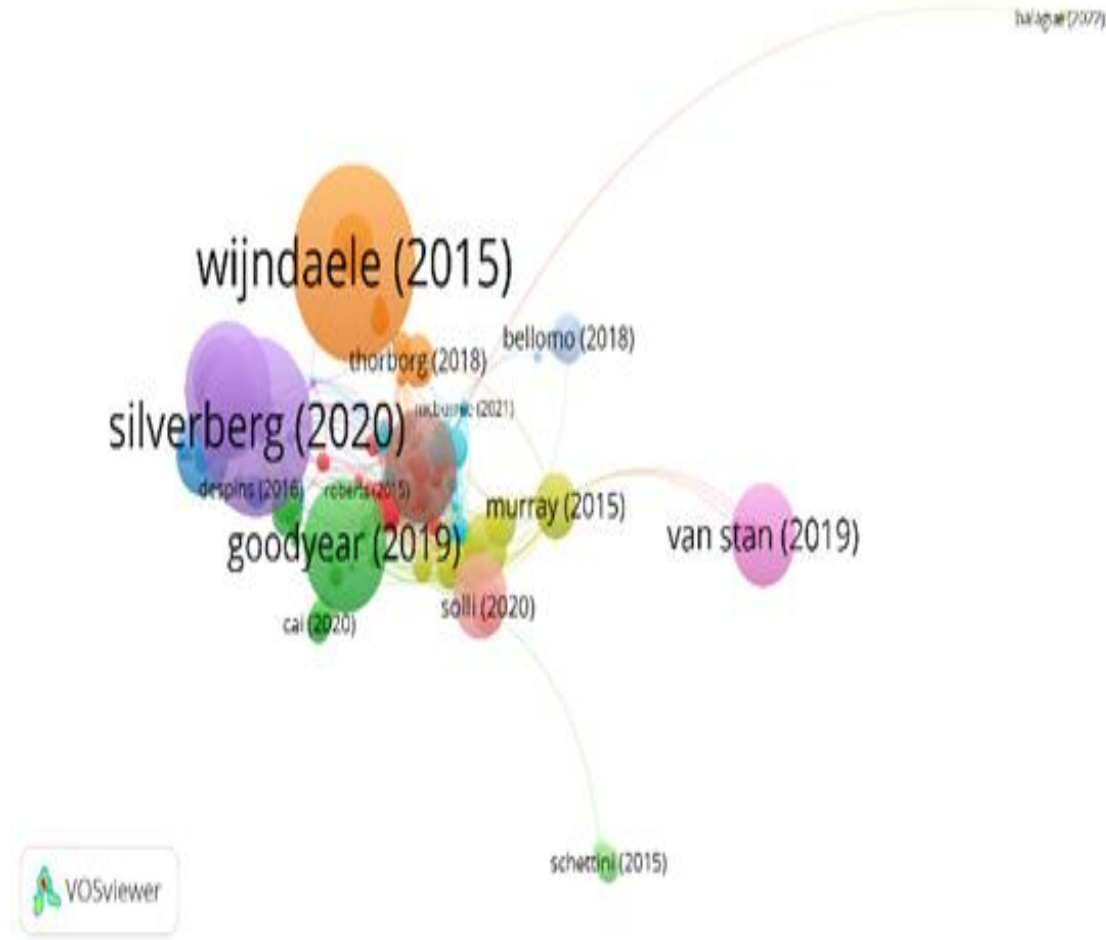

Şekil 1. Yazarların bibliyografik eşleşmesi

2. Yayınlar Arasındaki Bibliyografik Bağlantılar

Yayınların bibliyografik eşleşme analizi kapsamında, en az 10 atıf kriteri uygulanarak toplamda 523 çalışma arasından 180 çalışma analize dahil edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre Wijndaele ve arkadaşlarının (2015) çalışması 203 atıf ve toplam 73 bağlantı gücüyle en etkili yayın olarak öne çıkmıştır. Bu çalışmayı, 184 atıf ve 13 bağlantı gücüyle (Silverberg ve ark., 2020) 141 atıf ve 54 bağlantı gücüyle (Pearce ve ark., 2015) ve 137 atıf ile (Goodyear ve ark., 2019) takip etmektedir. Literatürdeki bu yüksek bağlantı gücüne sahip yayınlar, ortak referanslar aracılığıyla diğer çalışmalarla güçlü tematik bağlar kurarak sporda iletişim alanındaki temel araştırma yönelimlerini şekillendirmiştir. Analiz bulguları, belirli yayınların yüksek atıf ve bağlantı gücüyle alan yazınında merkezi bir konumda yer aldığını ve literatürün gelişimine

önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Yayınların bibliyografik eşleşme analizine ilişkin görsel ağ haritası Şekil 2 'de sunulmuştur.

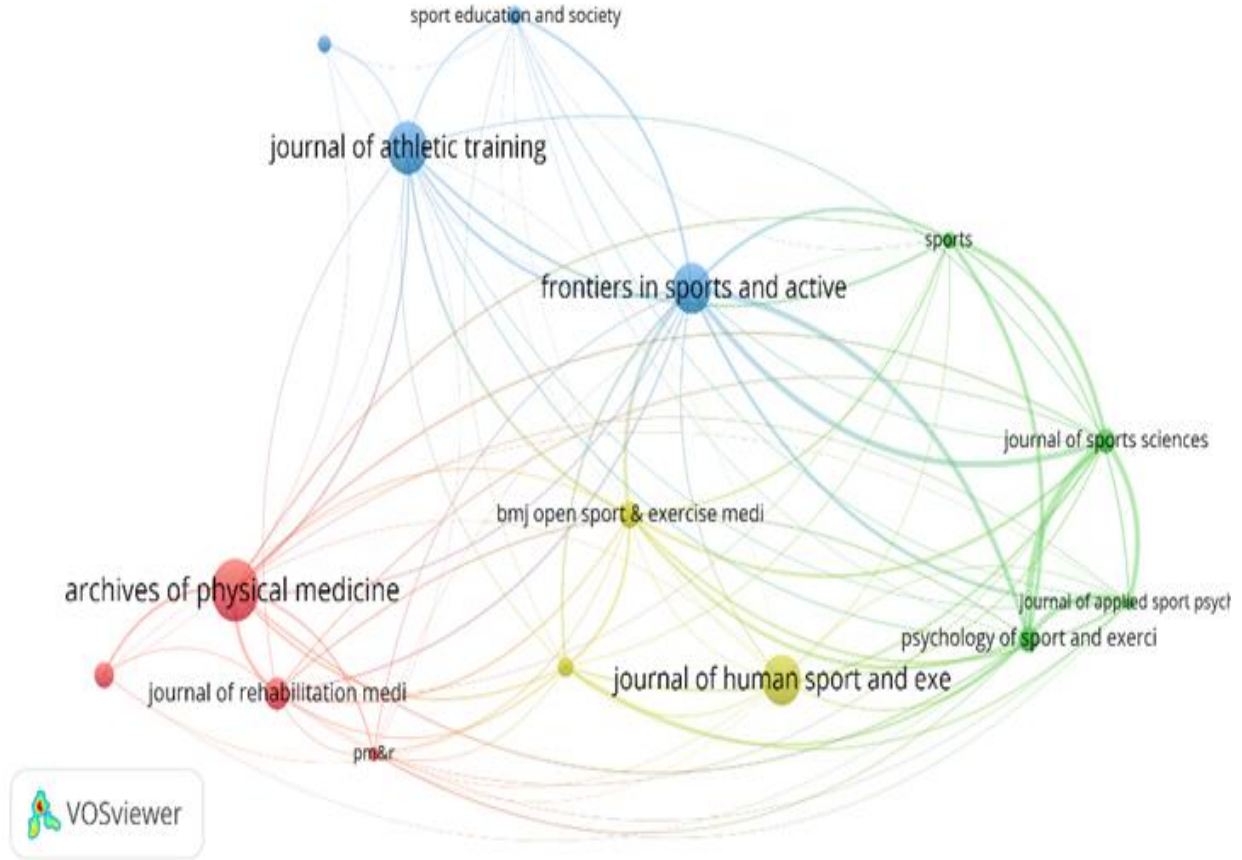

Şekil 2. Yayınların bibliyografik eşleşmesi

3. Dergiler Arasındaki Bibliyografik Bağlantılar

Dergilerin bibliyografik eşleşme analizi kapsamında, en az 10 atıf ve 10 yayın kriteri doğrultusunda 85 dergi arasından 15 dergi analize dahil edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre Journal of Sports Sciences (17 yayın, 265 atıf, 623 bağlantı gücü) ve Psychology of Sport and Exercise (18 yayın, 304 atıf, 620 bağlantı gücü), toplam bağlantı gücü açısından en etkili dergiler olarak öne çıkmıştır. Bunu, Frontiers in Sports and Active Living (35 yayın, 115 atıf, 478 bağlantı gücü) ve Journal of Applied Sport Psychology (10 yayın, 120 atıf, 329 bağlantı gücü) takip etmektedir. Dergilerin bağlantı gücü ve atıf sayıları, sporda iletişim alanında belirli yayınların merkezi bir konuma sahip olduğunu göstermekte ve akademik literatürdeki disiplinler arası etkileşimlerin güçlü bir tematik bütünlük oluşturduğunu vurgulamaktadır. Bu sonuçlar,

literatürün anahtar kaynaklarının hem akademik etki hem de iş birliği açısından önemli bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır. Dergilerin bibliyografik eşleşme analizine ilişkin görsel ağ haritası Şekil 3’te sunulmuştur.

Şekil 3. Dergilerin bibliyografik eşleşmesi

4. Kurumlar Arasındaki Bibliyografik Bağlantılar

Kurumların bibliyografik eşleşme analizi kapsamında, en az 5 yayın ve 10 atıf kriterine göre 1078 üniversite arasından 55’i analize dahil edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre University of Pittsburgh 20 yayın, 533 atıf ve toplam 1757 bağlantı gücü ile en etkili kurum olarak öne çıkmıştır. Bunu, Harvard Medical School (14 yayın, 498 atıf, 1588 bağlantı gücü) ve University of Connecticut (16 yayın, 178 atıf, 997 bağlantı gücü) takip etmektedir. Ayrıca, Leeds Beckett University (13 yayın, 143 atıf, 1103 bağlantı gücü) ve University of Queensland (11 yayın, 402 atıf, 1153 bağlantı gücü) literatürde önemli bir etki göstermiştir. Bu bulgular, belirli üniversitelerin literatüre güçlü bir akademik katkı sağladığını ve kurumların bibliyografik eşleşme analizi aracılığıyla literatürün yapısındaki tematik bağlantıların kurumlar arası

etkileşimlerle desteklendiğini ortaya koymaktadır. Kurumların bibliyografik eşleşme analizine ilişkin görsel ağ haritası Şekil 4’te sunulmuştur.

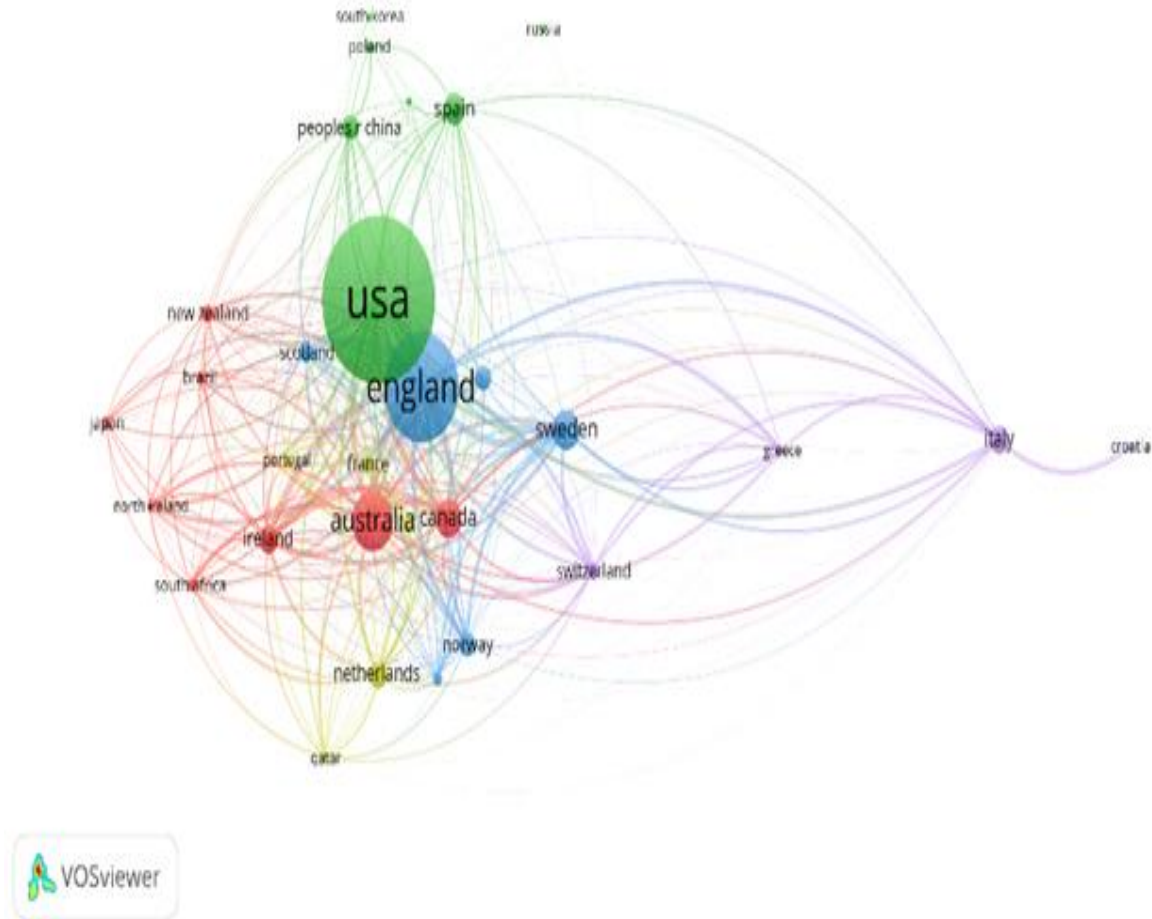

Şekil 4. Kurumların bibliyografik eşleşmesi

5. Ülkeler Arasındaki Bibliyografik Bağlantılar

Ülkelerin bibliyografik eşleşme analizi kapsamında, en az 5 yayın ve 10 atıf kriterine göre 61 ülke arasından 30’u analize dahil edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, ABD 182 yayın, 3016 atıf ve 8346 toplam bağlantı gücü ile sporda iletişim literatüründe lider konumdadır. Bunu, İngiltere (114 yayın, 2235 atıf, 12409 bağlantı gücü) ve Avustralya (58 yayın, 1215 atıf, 7924 bağlantı gücü) takip etmektedir. İsveç (36 yayın, 445 atıf, 4971 bağlantı gücü) ve Kanada (35 yayın, 947 atıf, 5039 bağlantı gücü) da literatürde önemli bir etkiye sahiptir. Bu bulgular, belirli ülkelerin literatürde merkezi bir rol oynadığını ve akademik işbirlikleri aracılığıyla küresel ölçekte tematik bütünlüğün sağlandığını göstermektedir. Literatürdeki bu yoğunlaşma, sporda iletişim alanında öne çıkan ülkelerin akademik etkilerini ve uluslararası işbirliklerindeki rollerini

vurgulamaktadır. Kurumların bibliyografik eşleşme analizine ilişkin görsel ağ haritası Şekil 5’te sunulmuştur.

Şekil 5. Ülkelerin bibliyografik eşleşmesi

6. Kelime Eşzamanlılık Analizi

Kelime eşzamanlılık (Co-occurrence of keywords) analizi kapsamında, sporda iletişim alanında en az 10 kez kullanılan anahtar kelimeler belirlenmiş ve 2726 anahtar kelime arasından 66'sı analize dahil edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, rehabilitation (67 tekrar, 166 bağlantı gücü), communication (66 tekrar, 152 bağlantı gücü), ve sport (65 tekrar, 181 bağlantı gücü) en sık kullanılan ve literatürde merkezi konuma sahip anahtar kelimeler olarak öne çıkmıştır. Bunları, performance (58 tekrar, 138 bağlantı gücü) ve exercise (39 tekrar, 109 bağlantı gücü) takip etmektedir. Anahtar kelimelerin tekrarlanma sıklığı ve bağlantı gücü, sporda iletişim literatürünün geniş bir multidisipliner yapı sergilediğini ve rehabilitasyon, performans, sağlık ve

iletişim alanındaki yayın sayıları ve atıf oranları bakımından en yüksek performansı sergileyen yazarlar arasında yer almışlardır. Benzer şekilde, 3. sırada yer alan Robert J. Elbin ve 4. sırada bulunan Alicia M. Sufrinko'nun yayın sayısı daha az olmasına rağmen atıf sayısı bakımından en fazla atıf alan yazarlar arasında yer almalarının nedeni, Kontos ve Collins ile ortak olarak makalelerde yer almaları ve bu yazarların çalıştıkları alanların benzerlik göstermesidir. 5. sırayı takip eden Caroline Bolling ise, spor bilimlerinde iletişimle ilgili araştırma makalelerini yüksek etki faktörlü dergilerde yayımlamış olabileceği düşünölerek bu sıralamaya dahil edilmiş olduğu söylenebilir.

Bibliyometrik haritalar incelendiğinde, sporda iletişim çalışmalarının, spor psikolojisi, yarışma ortamı, sağlık ve performans gibi birçok faktörden ayrı düşünölmemeyeceği açıkça görölmektedir. Bu etkenler, sporda iletişimle ilgili yapılan araştırmaların dergilere olan etkisini doğrudan etkilediği görölmüştür. Özellikle, "Psychology of Sport and Exercise" ve "Journal of Applied Sport Psychology" dergileri, sporda iletişimin spor psikolojisi ile ne kadar i içe olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra, genel spor bilimleri alanındaki dergilerden "Journal of Sports Sciences" ve "Frontiers in Sports and Active Living" ile spor tıbbı alanındaki "BMJ Open Sport & Exercise Medicine" dergileri de sporda iletişimin önemini vurgulayan ve en sık yayın yapan dergiler arasında yer almaktadır. Bu dergilerdeki yüksek yayın sıklığı, sporda iletişimin multidisipliner bir alan olarak spor psikolojisi, sağlık, performans ve tıp gibi farklı disiplinlerle ilişkili olduğunu kanıtlamaktadır.

Bulgularda son 10 yılda en fazla yayın yapan üniversite sıralamasında, Pittsburgh Üniversitesi ilk sırada yer almaktadır. En fazla yayın yapan ilk beş yazar arasından (örneğin, Collins, Kontos ve Sufrinko) bu üniversitede çalışan yazarların bulunması dikkat çekmekte olup, Pittsburgh Üniversitesi'nin en fazla yayın yapan üniversite olmasına katkı sağlayan belirli bir faktörün etkili olduğu görönmektedir. Connecticut Üniversitesi'nin spor bilimleri iletişim alanında 2. sırada yer almasının arkasındaki sebep, egzersiz bilimi ve atletik antrenman gibi disiplinlerle ilgili güçlü programlarının olması ve bu programların iletişim becerileri alanında araştırma yapmalarının ve geliştirmelerine olanak tanıdığı düşünölülebilir. 3.sırayı izleyen Loughborough Üniversitesi, yapılan araştırmalar ve istatistiklere göre, lisans ve lisansüstü spor eğitimi veren en iyi üniversitelerden biri olarak öne çıkmaktadır (Özlüoğlu, 2022). Loughborough Üniversitesi, spor psikolojisi alanındaki güçlü araştırma geçmişiyle de tanınmaktadır. Spor psikolojisi, sporda iletişimle doğrudan ilişkili bir disiplindir ve bu alanın kapsamlı bir şekilde çalışılması, üniversitenin spor bilimlerinde önde gelen bir konumda

olmasının önemli bir destekleyicisidir. Bu bağlamda, Loughborough Üniversitesi'nin spor psikolojisi üzerine yaptığı araştırmalarda etkili iletişimin incelenmesi, üniversitenin bu alandaki liderliğini pekiştiren önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. 4. sırada yer alan Harvard Üniversitesi, hem spor bilimlerinde hem de spor kulüplerinde önemli bir konumda bulunurken; 5. sırada yer alan Kuzey Karolina Üniversitesi ise spor kulüpleri açısından dünya çapında tanınan bir üniversite olarak öne çıkmaktadır. Bu üniversitelerin spor ortamındaki iletişim araştırmalarındaki güçlü yerleri, iletişim kelimesinin anahtar kavramlar arasında yer almasıyla da ilişkilidir ve bu faktörler, her iki üniversitenin iletişim araştırmaları alanında ilk beşte yer almasının nedenlerini göstermektedir. Bu bilgilere ek olarak, beş üniversitenin de üstünlüklerinin, araştırma kaynakları, fonlar veya öğretim kadrosunun kalitesi gibi diğer faktörlerle de ilişkilendirilebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Araştırmanın diğer bir sonucu spor bilimlerinde “iletişim” konusunu ele alan ve en sık yayın yapan ülkeler sırasıyla; Amerika, İngiltere, Avustralya, İsveç ve Kanada’dır. Yayın sayısı fazla olan yazarlar ve üniversiteler incelendiğinde en fazla Amerika ve İngiltere’de yer alması ilk sırada olmalarının sebebi olabilir. Ayrıca bu sıralamada yer alan ülkelerin profesyonel liglere ve organizasyonlara ev sahipliği yapması spor bilimlerinde iletişim alanındaki araştırmalara teşvik ettiği söylenebilir. Aynı zamanda spor organizasyonlarının yaygınlığı, finansal desteklerin varlığı, güçlü akademik altyapılar ve uluslararası iş birlikleri, bu ülkelerdeki bilimsel üretimi desteklemektedir. Bu durum, spor iletişimi alanında yapılan araştırmalara olan ilginin artmasına ve yayın sayısının yükselmesine neden olduğunu göstermektedir.

Kelime ağ haritasında iletişimin terminolojik yapısı alanın içerisinde ayrıntılı bir şekilde ortaya konarak sporda iletişimin temel konularını ve öncelikli odak alanlarını tespit etmiştir. Yapılan analizlere göre en sık kullanılan anahtar kelimeler sırasıyla; “rehabilitasyon”, “iletişim”, “spor”, “performans” ve “egzersiz” olması hem fiziksel hem de psikolojik süreçlerin iletişimde önemli bir rol oynadığını göstermiştir. "Rehabilitasyon"un sporda iletişimde en önemli kelimelerden biri olmasının nedeni, sporcuların fiziksel ve psikolojik açıdan iyileşme süreçlerinde iletişimin kritik bir yer tutmasıdır. Sporcuların rehabilitasyon sürecinde iletişim hayati öneme sahiptir. Bu süreçte, antrenör, fizyoterapist ve sporcular arasında sağlıklı ve etkili bir iletişim, psikolojik açıdan iyileşme sürecini hızlandırmakta ve sporcuların eski performanslarını tekrar kazanma inancını arttırmaktadır (Cano & Castillo, 2022). Bu durum, rehabilitasyon sürecinde iletişimin kritik önemini ortaya koymaktadır. “İletişim” ve “Spor” kavramlarını incelediğimizde, spor yalnızca fiziksel bir etkinlik olmanın ötesinde; bilgi, duygu

ve motivasyonun aktarıldığı dinamik bir sosyal süreçtir (Coronel-Chugden ve ark., 2025). Hem sözlü hem de sözsüz iletişim, sporcular arasındaki koordinasyon ve motivasyonu artıran önemli bir faktör olarak karşımıza çıkabilir. “Performans” anahtar kelimesi, sporun temel unsurlarından biridir (Purnomo ve ark., 2021); antrenör-sporcu ya da sporcu-sporcu arasındaki doğru iletişimin, sporcunun performansını ve takım uyumunu güçlendiren bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, spor, performans ve iletişim kavramları birbirini tamamlayan ve ayrılmaz bir bütün oluşturan sporda iletişimin temel unsurları olarak ele alınabilir. Yapılan anahtar kelime analizinde belirlenen "Egzersiz" kelimesinin sporda iletişim bağlamında öne çıkması ise, iletişim çalışmalarının yalnızca profesyonel sporculuk düzeyinde değil, aynı zamanda halk sağlığı ve rekreasyonel faaliyetlerde de değer kazandığını göstermektedir. Egzersiz motivasyonunu artırmak için kullanılan iletişim yöntemleri, bireylerin fiziksel aktivitelere katılımını teşvik edebilmekte ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarının benimsenmesine katkı sağlamaktadır (Smith ve ark., 2023). Bu durum, sporda iletişim çalışmalarının bireysel ve toplumsal düzeyde ne denli önemli bir role sahip olduğunu vurgulamaktadır.

SONUÇ

Bu araştırma, sporda iletişim alanındaki mevcut eğilimleri, önemli araştırma merkezlerini ve anahtar temaları belirleyerek alandaki eksiklikleri ve gelecekteki çalışma fırsatlarını ortaya koymuştur. Araştırmanın bulguları, spor bilimlerinde iletişim konusundaki akademik çalışmaların son yıllarda önemli bir artış gösterdiğini ve psikolojik, sağlık ve performans gibi disiplinler arası etkileşimin giderek daha fazla ön plana çıktığını ortaya koymuştur. Rehabilitasyon süreçlerinde etkili iletişimin, sporcuların fiziksel ve psikolojik iyileşme süreçlerini hızlandırma üzerindeki etkisi, alanın ne denli kritik bir rol oynadığı görülmektedir. Ayrıca, spor psikolojisi ve iletişim arasındaki güçlü bağlantılar, bu disiplinlerin birlikte çalışmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Spor bilimlerinde iletişim alanında daha fazla teşvik edilerek psikolojik, fizyolojik ve sosyal boyutlarının daha derinlemesine incelenmesi, bu alandaki bilimsel katkıların artırılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Üniversitelerin ve araştırma kurumlarının, bu alanda multidisipliner araştırmalar yapmaya devam etmesi ve sporda iletişimi daha geniş bir perspektiften ele alması, alanın gelişimine katkı sağlayacağı ön görülmektedir.

ÖNERİLER

Sporda iletişim alanında gelecekteki araştırmalar, disiplinler arası yaklaşımların derinlemesine incelenmesi ile başlayabilir. Psikoloji, sağlık, performans ve tıp gibi farklı

disiplinlerle entegrasyon, psikolojik iyileşme süreçleri ve takım performansı üzerine yeni bilgiler sağlayabilir. Özellikle spor psikolojisi ile iletişimin etkileşimlerini daha detaylı incelemek, bu alandaki katkıları arttırabilir. Rehabilitasyon süreçlerinde etkili iletişimin, sporcuların fiziksel ve psikolojik iyileşmelerini hızlandırmada kritik bir rol oynadığı dikkate alındığında; antrenörler, fizyoterapistler ve sporcular arasındaki iletişimin iyileşme hızını nasıl artırdığı üzerine daha fazla çalışma yapılmalıdır. Diğer yandan, "egzersiz" anahtar kelimesinin sporda iletişimin yalnızca profesyonel sporculukla sınırlı kalmadığını, aynı zamanda halk sağlığı ve rekreasyonel faaliyetlerde de önemli bir rol oynadığını ortaya koymasıyla egzersiz motivasyonunu artırmak için etkili iletişim yöntemleri geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Takım sporlarında sporcu-sporcu arasındaki iletişimin, takım uyumu ve performansı üzerindeki etkilerini derinlemesine inceleyen çalışmalar takım içi dinamikleri ve liderlik stratejilerini geliştirebilir. Dijital medya ve sosyal medya kullanımının sporcuların psikolojik durumları ve performansları üzerindeki etkileri de araştırılmalı, böylece teknolojinin spor iletişimi üzerindeki dönüşümünü anlamamıza yardımcı olacak yeni veriler elde edilebilir. Kültürel etkileşimlerin sporda iletişimdeki evrensel ve kültürel farklılıkları ortaya koyarak, uluslararası spor organizasyonlarında etkili iletişim stratejilerinin oluşturulmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, sporda eğitim ve öğretim üzerine yapılacak araştırmalar, iletişimin antrenörlerin eğitim süreçlerinde nasıl etkili kullanılabileceğini inceleyerek sporcu gelişimi ve eğitici-öğrenci ilişkilerine dair önemli veriler sunabilir. Gelecek çalışmalar açısından yapılacak meta-analizler ve sistematik incelemeler, farklı spor dallarındaki iletişim çalışmalarını birleştirerek sporda iletişimin psikolojik etkilerini daha kapsamlı bir şekilde ele alabilir. Boylamsal çalışmalar ise iletişim yöntemlerinin uzun dönemli etkilerini araştırarak sporcuların kariyerlerindeki farklı aşamalarda iletişimin rolünü daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir. Karma yöntem araştırmaları, nicel ve nitel veri toplama tekniklerini birleştirerek iletişimin çok yönlü doğasını daha geniş bir perspektiften incelemelidir. Türkiye'nin sporda iletişim alanında öncü ülkeler arasında yer almamasının sebeplerinden biri, bu alandaki araştırmalara ve altyapıya yeterince yatırım yapılmaması ve sınırlı kaynakların bulunmasıdır. Bu eksikliklerin giderilmesi için, Türkiye'nin spor iletişimi üzerine daha fazla akademik çalışma yapması, uluslararası işbirliklerini artırması ve bu alandaki araştırmalar için gerekli kaynakları sağlaması gerekmektedir. Türkiye'nin güçlü spor kültürü ve üniversitelerinin yükselen akademik potansiyeli, bu alandaki katkıların artması için bir fırsat sunmaktadır.

Etik Beyanı

Bu çalışma, Helsinki Bildirgesinde yer alan ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür.

Yazar Katkıları

Çalışma kurgusu: A.D; Denetim: A.D ve E.B.Ö; Verilerin analizi: A.D ve E.B.Ö; Literatür denetimi: A.D; Yazım: A.D ve E.B.Ö; Eleştirel İnceleme: A.D ve E.B.Ö.

KAYNAKLAR

- Adjaip-Veličkovski, S., & Dzgal, S. (2023). The importance of communications in sports. *Knowledge-International Journal*, 61(1), 209-212.
- Akbar, A., Abd-Karim, Z., Zakaria, J., Kurniawan, R., Cahyani, F. I., Dwatra, F. D., & Rinaldi. (2023). The role of mental toughness in improving achievement: The perspective of sport psychology on student-athletes. *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*, 5, 3-9. <https://doi.org/10.13189/saj.2023.110623>
- Annamalai, B., Yoshida, M., Varshney, S., Pathak, A. A., & Venugopal, P. (2021). Social media content strategy for sport clubs to drive fan engagement. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 62, 102648. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2021.102648>
- Arruda, H., Silva, E. R., Lessa, M., Proença, D., Jr, & Bartholo, R. (2022). VOSviewer and Bibliomet-rix. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, 110(3), 392–395. <https://doi.org/10.5195/jmla.2022.1434>
- Babbitt, D. G. (2023). Intercultural communication and sport coaching in high-context (Japan) and low-context cultures (United States): A narrative literature review. *International Journal of Coaching Science*, 17(1), 51-70.
- Burke, K. L. (2023). Constructive communication in sport (ebook version). In Mellalieu, S. D., & Hanton, S. (Eds.), *Routledge handbook of applied sport psychology* (pp. 371-379). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003173588-43>
- Cano, C. A. G., & Castillo, V. S. (2022). Knowledge structure in rehabilitation within and beyond the medical field: Bibliometric perspectives of the categories "Physical Therapy, Sports Therapy and Rehabilitation" and "Rehabilitation". *Rehabilitación Interdisciplinaria*, 2, 1. <https://doi.org/10.56294/ri202222>
- Collins, M. W., Kontos, A. P., Reynolds, E., Murawski, C. D., & Fu, F. H. (2014). A comprehensive, targeted approach to the clinical care of athletes following sport-related concussion. *Knee Surgery, Sports Traumatology, Arthroscopy*, 22(2), 235-246. <https://doi.org/10.1007/s00167-013-2791-6>
- Cooky, C., Council, L. D., Mears, M. A., & Messner, M. A. (2021). One and done: The long eclipse of women's televised sports, 1989–2019. *Communication & Sport*, 9(3), 347–371. <https://doi.org/10.1177/21674795211003524>
- Coronel-Chugden, J. W., Moreno-Quispe, L. A., & Villegas-Aguilar, G. F. (2025). Perception of interpersonal relationships between students and sports coaches in Piura, Peru. *Journal of Human Sport and Exercise*, 20(1), 12–21. <https://doi.org/10.55860/rx0kqv71>
- Dereli, A. B. (2024). Vosviewer ile bibliyometrik analiz. *Atatürk Üniversitesi Yayınları*, 28, 1–7. <https://doi.org/10.32952/communicata.1517725>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Dökmen, Ü. (2021). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati* (65. baskı). Remzi Kitabevi Yayınları.
- Goodyear, V. A., Armour, K. M., & Wood, H. (2019). Young people and their engagement with health-related social media: New perspectives. *Sport, Education and Society*, 24(6), 607–620. <https://doi.org/10.1080/13573322.2017.1423464>
- Kontos, A. P., Jorgensen-Wagers, K., Trbovich, A. M., Ernst, N., Emami, K., Gillie, B., French, J. E., Holland, C., Elbin, R. J., & Collins, M. W. (2020). Association of time since injury to the first clinic visit with recovery following concussion. *JAMA Neurology*, 77(4), 435–440. <https://doi.org/10.1001/jamaneurol.2019.4552>
- Lau, A., & Plessner, H. (2023). Interaction and communication. In J. H. K. van der Kamp, H. Plessner, & B. W. Wierenga (Eds.), *Sport and exercise psychology: Theory and application* (pp. 445–461). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-03921-8_18
- Liu, Y., Jiang, S., Zhang, L., Zhang, H., Zheng, T., Zhang, Zhang, J., Zhao, H., Sang, X., Xu, Y., & Lu, X. (2023). Worldwide productivity and research trend of publications concerning tumor immune microenvironment (Time): A bibliometric study. *European Journal of Medical Research*, 28(1), 229. <https://doi.org/10.1186/s40001-023-01195-3>

- Nenko, Y., Medynskyi, S., Maksymchuk, B., Lymarenko, L., Rudenko, L., Kharchenko, S., & Maksymchuk, I. (2022). Communication training of future sports coaches in the context of neurophysiological patterns. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(1), 42-60. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1/268>
- Nuriddinov, A. (2023). Use of digital sports technologies in sports television. *American Journal of Social Sciences and Humanity Research*, 3(11), 208-219.
- Özluoğlu, L. (2022, Ocak 1). *Spor eğitimi veren en iyi üniversiteler*. Hotcourses Turkey. <https://www.hotcourses-turkey.com/study-abroad-info/applying-to-university/spor-egitimi-veren-en-iyi-universiteler/>
- Özveren, C. G. (2021). *İletişim psikolojisi*. Gazi Kitabevi.
- Pearce, K. L., Sufrinko, A., Lau, B. C., Henry, L., Collins, M. W., & Kontos, A. P. (2015). Near point of convergence after a sport-related concussion: Measurement reliability and relationship to neurocognitive impairment and symptoms. *The American Journal of Sports Medicine*, 43(12), 3055-3061. <https://doi.org/10.1177/0363546514566193>
- Purnomo, E., Ma'mun, A., Kusmaedi, N., Hendrayana, Y., Hidayat, Y., Jermaina, N., & Marheni, E. (2021). Profile: Interpersonal communication skills for future coaches. *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*, 9(5), 964-972. <https://doi.org/10.13189/saj.2021.090518>
- Schüler, J., Wegner, M., Plessner, H., & Eklund, R. C. (Eds.). (2023). *Sport and exercise psychology: Theory and application* (pp. 445–461). Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-03921-8>
- Silverberg, N. D., Iaccarino, M. A., Panenka, W. J., Iverson, G. L., McCulloch, K. L., Dams-O'Connor, K., Reed, N. & Mccrea, M. (2020). Management of concussion and mild traumatic brain injury: A synthesis of practice guidelines. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 101(2), 382-393. <https://doi.org/10.1016/j.apmr.2019.10.179>
- Silverman, J. (2021). *Coaching the Coaches: Improving Communication between Collegiate Coaches and Athletes at Risk for the Development of Eating Disorders* (Order No. 28313958). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2488588655). <https://www.proquest.com/dissertations-theses/coaching-coaches-improving-communication-between/docview/2488588655/se-2>
- Smith, B., Williams, O., Bone, L., & Collective, T. M. S. W. C. P. (2023). Co-production: A resource to guide co-producing research in the sport, exercise, and health sciences. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 15(2), 159-187. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2022.2052946>
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2019). *Foundations of sport and exercise psychology* (7th ed.). Human Kinetics.
- Wijndaele, K., Westgate, K., Stephens, S. K., Blair, S. N., Bull, F. C., Chastin, S. F., Dunstan, D. W., Ekelund, U., Esliger, D. W., Freedson, P. S., Granat, M. H., Matthews, C. E., Owen, N., Rowlands, A. V., Sherar, L. B., Tremblay, M. S., Troiano, R. P., Brage, S., & Healy, G. N. (2015). Utilization and harmonization of adult accelerometry data: Review and expert consensus. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 47(10), 2129–2139. <https://doi.org/10.1249/MSS.0000000000000661>
- Yiğit-Açıkgöz, F., & Çizmeli, D. (2023). İletişim araştırmalarındaki güncel eğilimler üzerine bibliyometrik bir inceleme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 43, 214-234. <https://doi.org/10.31123/akil.1353611>
- Yukelson, D. P. (2021). Communicating effectively. In J. M. Williams & V. Krane (Eds.), *Applied sport psychology* (8th ed., pp. 139–156). McGraw Hill.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>